

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: **T/15844.**

Benyújtás dátuma: **2017-05-26 16:59**

Parlex azonosító: **1MHN9AGM0002**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Törvényjavaslat benyújtása**

Benyújtó: **Dr. Gulyás Gergely (Fidesz)**

Törvényjavaslat címe: **Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról**

Az Alaptörvény 6. cikkének (1) bekezdése alapján „**az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról**” címmel a mellékelt törvényjavaslatot kívánom benyújtani.

2017. évi törvény

az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról

1. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény módosítása

1. §

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény a következő 19/C. §-sal egészül ki:

„19/C. §

A nyilvántartást kezelő szerv az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény (a továbbiakban: ÁBTL Tv.) szerinti érintett elhalálkozásának időpontjáról adatot szolgáltat az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára számára az ÁBTL Tv. 4. § (2) bekezdésében és 5. § (2)-(3) bekezdésében meghatározott védelmi idők leteltének megállapíthatósága céljából.”

2. A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény módosítása

2. §

A köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény 19. § (2) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A szaklevéltár illetékességi köre – az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára és a VERITAS Történetkutató Intézet levéltára kivételével –)

„a) a Hadtörténelmi Levéltár esetében a honvédelemért felelős miniszter és a Honvéd Vezérkar, valamint – a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat nemzetbiztonsági vonatkozású iratai kivételével – az ezek közvetlen felügyelete vagy irányítása alá tartozó katonai szervezetek,”

3. Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény módosítása

3. §

(1) Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény (a továbbiakban: ÁBTL Tv.) 1. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) E törvény hatálya kiterjed a következő iratokra és adatokra:

a) a Belügyminisztérium volt III. Főcsoportfőnökségénél, ennek területi és helyi szerveinél,

illetve elődeiknél (a Magyar Államrendőrség budapesti és vidéki főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztályain és a Gazdasági Rendészeti Osztályok operatív csoportjaiban, a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályánál, a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságánál, az Államvédelmi Hatóságnál, 1953 és 1956 között a Belügyminisztérium államvédelmi feladatokat ellátó szervezeti egységeinél, a Belügyminisztérium Politikai Nyomozó Főosztályánál), a Belügyminisztérium Határőrség Felderítő Osztályánál, valamint a Honvédelmi Minisztérium volt Katonapolitikai Osztályán, a Katonapolitikai Csoportfőnökségén, a Katonai Elhárító Főcsoportfőnökségén, a IV. Főcsoportfőnökségén, a Magyar Néphadsereg Vezérkara 2. Csoportfőnökségén, a Belügyminisztérium volt Külügyi Osztályánál, a Nemzetközi Kapcsolatok Osztályánál, a Belbiztonsági Osztályánál, az Állambiztonsági Operatív Nyilvántartó Osztályánál keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok,

b) az a) pontban fel nem sorolt, de a Belügyminisztérium volt III. Főcsoportfőnökségénél és elődeinél, a Honvédelmi Minisztérium volt Magyar Néphadsereg Vezérkara Felderítő Csoportfőnökségénél és elődeinél keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok,

c) a Belügyminisztérium Személyzeti Főosztályánál a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökségének alkalmazottaival és a „titkos”, illetve a „szigorúan titkos” állományú munkatársaival kapcsolatban keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok,

d) az egyes fontos, valamint közbizalmi és közvélemény-formáló tisztségeket betöltő személyeket ellenőrző bizottságnál keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok,

e) az 1945. január 1. és 1960. április 1. között a magyar hatóságok határozata alapján végrehajtott, zárt táborszerű fogva tartásra (internálás, kényszermunka), közbiztonsági őrizetre, kényszerlakhely kijelölésre (kitelepítés) vonatkozó iratokból a Belügyminisztériumban kialakított gyűjtemény,

f) az egykori Belügyminisztériumban vagy más államigazgatási szervnél keletkezett, valamint a már más közlevéltárakban és nyilvános magánlevéltárakban őrzött államvédelmi/állambiztonsági adatokat is tartalmazó iratok másolatai.”

(2) Az ÁBTL Tv. 1. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A 2-7. § és a 10. § (2) bekezdése kizárólag az (1) bekezdés szerinti iratokra és adatokra terjed ki.”

4. §

Az ÁBTL Tv. 2. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az 1. § (1) bekezdése szerinti iratokban található minősített adatok közül, a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) rendelkezései szerinti felülvizsgálat során annak a minősített adatnak a minősítése tartható fenn, amely

a) olyan személyre vonatkozik, aki 1990. február 14-e után a nemzetbiztonsági szolgálatok állományába tartozott, vagy azokkal titkosan együttműködött,

b) olyan, az 1. §-ban meghatározott szerveknél végzett tevékenységre vonatkozik, amely miatt az érintettet külföldön kiutasítás, beutazási tilalom vagy büntetőeljárás fenyegetné,

c) olyan személyre vonatkozik, akinek az 1. §-ban meghatározott szerveknél végzett tevékenysége miatt alaposan feltehető, hogy személyének felfedése esetén e tevékenysége miatt ellene vagy hozzátartozójával szemben az életet, a testi épséget, illetve a személyes szabadságot súlyosan sértő vagy veszélyeztető bűncselekményt követnek el,

d) olyan hálózati személy vagy operatív kapcsolat személyazonosságának felfedéséhez vezet, akinek megismerése nyilvánvalóan vagy kimutathatóan sértené Magyarország nemzetbiztonsági érdekeit.”

5. §

Az ÁBTL Tv. 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Levéltár a tudományos kutatást az 1. § (1) bekezdésében meghatározott iratokban akkor engedélyezi, ha a kutató eleget tesz az Ltv. 24. § (3) bekezdésében vagy 24/A. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, továbbá a kérelméhez csatolja részletes kutatási tervét és – ha azzal rendelkezik – publikációs jegyzékét. A tudományos kutató a Levéltárban kezelt iratokban foglalt adatokat a (2) és (3) bekezdésben meghatározott korlátok között megismerheti, és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvénynek a tudományos kutatás céljára való adatkezelésre vonatkozó előírásai szerint felhasználhatja.”

6. §

Az ÁBTL Tv. 7. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A bíróságok számára, továbbá az érintettek törvényes jogainak érvényesítésével kapcsolatos hatósági eljárások esetén az eljáró hatóságok számára az (1) bekezdésben foglalt előzetes jóváhagyásra nincs szükség.”

7. §

(1) Az ÁBTL Tv. 8. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az 1. § (1) bekezdésében meghatározott iratokat és adatokat a Levéltár jogosult átvenni és kezelni, kivéve, ha arra a közfeladatot ellátó szervnek ügyviteli szempontból még rendszeresen szüksége van. A Levéltár jogosult átvenni és kezelni a nemzetbiztonsági szolgálatok iratait. A Levéltár a Történeti Hivatal jogutódja.”

(2) Az ÁBTL Tv. 8. § (3) bekezdése a következő e) és f) ponttal egészül ki:

(A Levéltár)

„e) feltárja, nyilvántartja és gyűjti, illetve másolatban beszerzi a magyar vonatkozású külföldi állambiztonsági anyagot;

f) másolatot készít a más levéltárba került és államvédelmi, illetve állambiztonsági adatokat is tartalmazó iratokról azzal, hogy a másolatkészítés lehetőségét az érintett levéltár biztosítja.”

8. §

(1) Az ÁBTL Tv. 10. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Levéltár működésére az Ltv. szabályait az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. Az Ltv. 28. §-a a Levéltár eljárására nem alkalmazható.”

(2) Az ÁBTL Tv. 10. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:

„(1a) A nemzetbiztonsági szolgálatoktól átvett és kezelt iratok tekintetében az Ltv. szabályait kell alkalmazni.”

9. §

Az ÁBTL Tv. 11. § (5)-(7) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(5) Minden természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet köteles az 1. § (1) bekezdésében meghatározott és jogellenesen birtokában lévő iratokat – ideértve azok másodpéldányait és másolatait is – a Levéltárnak az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2017. évi ... törvény hatályba lépését követő hat hónapon belül átadni.

(6) Aki az (5) bekezdésben meghatározott határidőn belül az ott meghatározott iratot a Levéltár részére átadja vagy ismeretlenül eljuttatja, mentesül a birtokláshoz kapcsolódóan a minősített adatokkal visszaélés, illetve a személyes adatok jogellenes kezelésének jogkövetkezményei alól.

(7) Aki az (5) bekezdésben meghatározottakra tekintettel jogellenesen birtokol az (5) bekezdésben meghatározott iratot, nem hivatkozhat valamely tény igazolása céljából a jogellenesen birtokolt iratra.”

10. §

Az ÁBTL Tv.

a) 2. § (3) bekezdésében a „továbbá az államtitok minősítése a Ttv. alapján az államtitokkörbe tartozó azon adat tekintetében” szövegrész helyébe a „továbbá az 1. § (1) bekezdése szerinti iratokban található azon adat minősítése a Mavtv. alapján” szöveg,

b) 10. § (3) bekezdésében az „a Ttv. alapján minősített” szövegrész helyébe az „a minősített” szöveg,

c) 11. § (8) bekezdésében a „Ttv. 2. § (1) bekezdésének 7. pontjában” szövegrész helyébe a „Mavtv. 3. § 8. pontjában” szöveg,

d) 11. § (9) bekezdésében az „A törvény hatálya alá tartozó iratok a törvény hatálybalépésének napjától” szövegrész helyébe az „Az 1. § (1) bekezdése szerinti iratok” szöveg

lép.

11. §

Hatályát veszti az ÁBTL Tv.

- a) 2. § (1) bekezdése,
- b) 11. § (3) és (4) bekezdése,
- c) 12. §-a,
- d) 13. §-a.

4. A közszerzési tisztviselőkrl szóló 2011. évi CXCI. törvény módosítása

12. §

A közszerzési tisztviselőkrl szóló 2011. évi CXCI. törvény

- a) 234. § (1) bekezdésében a "Közbeszerzési Hatóságnál, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltáránál és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának Hivatalánál" szövegrész helyébe a „Közbeszerzési Hatóságnál és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának Hivatalánál” szöveg,
- b) 234. § (2) bekezdésében a „Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál, valamint az Országgyűlési Őrségnél” szövegrész helyébe a „Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltáránál, valamint az Országgyűlési Őrségnél” szöveg lép.

5. Záró rendelkezések

13. §

- (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.
- (2) Az 1. § 2017. szeptember 1-jén lép hatályba.

Általános indokolás

A közfeladatok folyamatos ellátását, a közérdekű adatok megismerését és a tudományos kutatás szabadságát, az elmúlt rendszer állambiztonsági szolgálatainak tevékenységének megismerését és az áldozatok információk kárpótlását és ehhez kapcsolódóan az érintettek információk önrendelkezési jogát garantáló alkotmányos alapjogok érvényesítését biztosító levéltári anyag védelme, folyamatos gyarapítása, mind szélesebb körben történő hozzáféréseinek biztosítása állami feladat, amelynek teljesítése megköveteli az állami szerepvállalást.

A törvényjavaslat

- a rendszerváltást megelőzően működött állambiztonsági szolgálatoknál keletkezett ún. titkosszolgálati mágnesszalagoknak,

- a rendszerváltást követően létrehozott nemzetbiztonsági szolgálatoknál keletkezett, minősített adattartalmat rögzítő maradandó értékű iratoknak

az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (a továbbiakban: ÁBTL) részére történő átadásához szükséges feltételeket teremti meg.

A titkos információk megszerzésében kulcsszerepet játszó állambiztonsági hálózattal kapcsolatos felvetések napjainkban is a társadalmi és politikai élet fontos kérdései. A kitűzött cél megvalósításával a közélet, az állampolgárok érdeklődésére mindenkor számot tartó, az 1990 előtti pártállami rendszer állambiztonsági szolgálatainak működése során keletkezett iratok megfelelő elhelyezést nyernek.

Indokolt továbbá, hogy az ÁBTL – több évtizedes szakmai gyakorlatára figyelemmel – az állambiztonsági iratok kezelése mellett, az 1990. február 14-e után létrejött nemzetbiztonsági szolgálatok levéltári anyagainak vonatkozásában is rendelkezzen illetékességgel, illetve gyűjtőkörrel, legyen az állambiztonsági és a nemzetbiztonsági iratokat is őrző állami szaklevéltár. (2001-től a törvény hatályba lépéséig az ÁBTL jogelődje, a Történeti Hivatal már működött ilyen illetékességgel.)

Részletes indokolás

1. §

A levéltári anyagban való kutatás lehetőségét behatárolják a védelmi idők. Az érintett halálának napja védelmi idők egyik kezdőpontja. Ez az esetek egy részében csak a nyilvántartás szerveinek adatszolgáltatása útján tudható meg. A személyes adatok, különösen a különleges személyes adatok védelme szükségessé teszi, hogy a levéltárak, ha más módon nem tudják megállapítani a halál bekövetkezésének időpontját kikérhessék azt a nyilvántartó szervektől.

2. §

Annak érdekében, hogy az ÁBTL az állambiztonsági és nemzetbiztonsági iratok közlevéltári kezelésének kizárólagos felelőssévé váljon, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat nemzetbiztonsági vonatkozású iratainak kezelését is az ÁBTL illetékességébe szükséges utalni.

3. §

A közfeladatot ellátó szervek azon körének pontosító meghatározása, amelyektől az ÁBTL illetékességből vesz át maradandó értékű iratot, továbbá azon maradandó értékű köziratok meghatározása, amelyek illetékességből az ÁBTL kezelésébe kell, hogy kerüljenek.

A javaslat egyértelműen meghatározza, hogy a törvény mely rendelkezései nem alkalmazhatóak a javaslat alapján az ÁBTL kezelésébe kerülő nemzetbiztonsági szolgálatok iratai vonatkozásában.

4. §

A hatályon kívül helyezett, az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvényt felváltó jogszabály nevesítése, valamint az ÁBTL illetékességének kiterjesztése az 1990. február 14-e után keletkezett, az illetékességbe tartozó valamennyi köziratra, a korlátozást jelentő 2002. május 26-i záró határidő hatályon kívül helyezésével.

5. §

Az ÁBTL illetékességi körében meghatározott és kezelésében lévő iratok pontos meghatározására utal vissza az állambiztonsági iratok kutatásával kapcsolatban.

6. §

A bíróságoknak törvényben előírt feladataik ellátásához szükséges ügyben minden esetben jogot kell adni a betekintésre.

7. §

Magyarországon az állampolgárok információs kárptárlásának biztosítását törvény közvetlenül csak az ÁBTL-nek írja elő. Ezért szükséges, hogy a zömében idős állampolgár egy helyen juthasson hozzá az őt érintő információkhoz azáltal, hogy az ilyen jellegű adatokat - az eredeti iratokat őrző levéltár anyagai egységének megbontása nélkül - másolatok formájában a Levéltár is őrzi.

A javaslat feljogosítja továbbá az ÁBTL-t a nemzetbiztonsági szolgálatok iratainak átvételére és kezelésére.

8. §

Szövegpontosító jellegű módosítás. A javaslat továbbá a nemzetbiztonsági szolgálatok iratai

tekintetében a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény előírásait rendeli alkalmazni.

9. §

A hatály pontosításával összefüggésben indokolt a jogellenesen birtokolt iratokra vonatkozó rendelkezések felülvizsgálata, valamint az átadási kötelezettség tekintetében új határidő megállapítása.

10. §

Jogtechnikai jellegű módosítás, valamint a levéltárban végzett selejtezés vonatkozásában az ÁBTL illetékességi körében meghatározott és kezelésében lévő iratok pontos meghatározására utal vissza.

11. §

A már teljesült, ezért normatív erővel nem bíró rendelkezések hatályon kívül helyezése.

12. §

Az Országgyűlés Hivatala keretében működő közgyűjteményekben (könyvtár, múzeum) és az ÁBTL-ben foglalkoztatottak illetménykiegészítése mértékének egységesítése

13. §

Hatályba léptető rendelkezések.